

INVESTEER IN HET NEDERLANDS VEENWEIDELANDSCHAP

- **Behoud ons karakteristiek cultuurhistorisch landschap met koeien in de wei**
- **Stimuleer toekomstbestendige en klimaatbewuste kringlooplandbouw**
- **Beperk bodemdaling en uitstoot van broeikasgassen**
- **Investeer in dialoog, onderzoek en onderwaterdrainage**

KOESTER HET LANDSCHAP EN DE CULTUURHISTORIE VAN DE VEENWEIDEGEBIEDEN

Het Nederlandse veenweidelandschap met haar iconische beelden van groene weilanden, grazende koeien, sloten en molens, staat aan alle kanten onder druk. LTO zet zich in om dit waardevolle agrarische en cultuurhistorische landschap te beschermen. Het is immers nationaal erfgoed, kenmerkend voor de identiteit van ons land en van groot belang voor landbouw, recreatie, wonen en werken. We moeten investeren in dialoog, onderzoek en praktische maatregelen zoals onderwaterdrainage die ons land werkbaar en mooi houden. Snelle en simpele oplossingen bestaan niet. Alles onder water zetten is geen optie. Als Nederlanders zien we liever koeien in het gras, dan muggen in het moeras!

WAT SPEELT ER IN DE VEENWEIDEGEBIEDEN?

- **Bodemdaling:** oxidatie, inklinking en een gemiddelde bodemdaling van 7 tot 12 mm per jaar
- **Broeikasgasreductie:** een jaarlijkse CO₂-eq emissie van 4,2 miljoen ton per jaar
- **Kostenstijging:** hogere kosten voor watermanagement in veenweidegebieden en schade door verzakking tot in de miljarden euro's
- **Woningbouw & infrastructuur:** er zijn plannen om tot 2040 een half miljoen nieuwe woningen plus bijbehorende infrastructuur te bouwen in de Randstad, waarvoor ook veenweidegebieden zullen worden aangesproken

GOED WATERBEHEER

Lang geleden bestond voor Nederland een groot deel uit veenmoerassen. De moerassen zijn in de 12e en 13e eeuw ontgonnen. Daar is het karakteristieke veenweidelandschap uit voort gekomen, met de brede sloten en de smalle stroken land. Om het land door de eeuwen heen geschikt te houden voor woningbouw, landbouw en veeteelt zijn de waterschappen opgericht: de oudste democratische organisaties in Nederland. Zij beheren het waterpeil om weilanden droog genoeg te houden zodat het begaanbaar blijft voor mens, vee en landbouwmachines.

KOEIEN IN DE WEI

Het veenweidegebied was oorspronkelijk vooral op landbouw gericht. Die landbouw is veranderd door bijvoorbeeld technologische ontwikkelingen, scherpe internationale concurrentie en strenge regelgeving voor milieu en natuur. Boeren investeren bovendien veel in dierenwelzijn en diergezondheid. Eén van de gevolgen is dat er minder maar grotere bedrijven zijn.

Maar niet alles verandert. Na al die eeuwen staat nog steeds de koe in de wei. Maatschappelijk gewenst, en bovendien zeer gewaardeerd als onderdeel van het cultuurhistorisch erfgoed dat het veenweidegebied is. Om dat te behouden moeten veenweidegebieden geschikt blijven voor grasland waarop de koeien van economisch renderende bedrijven kunnen grazen.

VERANDERING VEREIST

Bodemdaling, klimaatopgaven en ruimtedruk vereisen nieuwe oplossingen. Blijvend gebieden bemalen en de waterpeilen voortdurend aanpassen aan de dalende bodem kent grenzen. Hoewel er geen grote ingrepen op de korte termijn nodig zijn betekenen de stijgende kosten en maatschappelijke behoeften wel dat er moet worden nagedacht over de nabije toekomst.

In 2018 heeft LTO Nederland haar visie op waterbeheer in veenweidegebieden opgesteld. Die gaat uit van een gebiedsgerichte aanpak, met verschillende maatregelen en aanpakken, aangevoerd door het gebied zelf. De specifieke kenmerken van gebieden en de wensen van de bewoners vormen de vertrekpunten.

LTO Nederland constateert dat er een aantal bouwstenen voor goed beleid zijn.

BOUWSTENEN VOOR GOED BELEID

- Behoud landbouwfunctie van veenweidegebied voor grondgebonden (kringloop)landbouw
- Maak gebiedsprocessen leidend om tot draagvlak en effectieve maatregelen te komen
- Investeer in onderwaterdrainage om bodemdaling tegen te gaan waar dat kan en waar dat effectief is
- Onderzoek klimaateffecten onderwaterdrainage
- Onderzoek inzet CO₂-credits om te meten of dit instrument gebruikt kan worden voor compensatie
- Stimuleer verkaveling en kavelruil met een grondinstrument naar WILG 2.0-model
- Peilfixatie alleen als uitkomst van een integrale afweging als resultaat van een gebiedsproces waarin alle betrokkenen kunnen deelnemen

- Faciliteer bedrijfsverplaatsing waar dat nodig is voor natuur en een sterkere landbouw
- Geef veen een aparte status in regelgeving voor bijvoorbeeld ANLB en groenblauwe diensten onder het GLB
- Onderbouw de doelen financieel zodat er niet alleen verregaande ambities maar een ook deugdelijke kostenonderbouwing is

BOEREN INVESTEREN MEE

Er zijn meerdere opties om veenoxidatie te beperken. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze de veengrond vernatten, waardoor er minder zuurstof doordringt in de bodem en er minder CO₂-uitstoot plaatsvindt. De mate van vernatting leidt tot grote verschillen, qua exploitatiemogelijkheden, investeringskosten, verdienmodellen en opschaalbaarheid. Water infiltrerende drains (onderwaterdrainage) kan helpen om het veen nat te houden, bodemdaling tegen te gaan én CO₂-uitstoot te reduceren. Hoe effectief dat is, verschilt per gebied. Nader onderzoek moet dit uitwijzen. Met de kennis van nu vallen de kosten voor CO₂-reductie mee, afgezet tegen andere sectoren. De toepasbaarheid en opschaalbaarheid van onderwaterdrainage zijn bovendien groot. Daarom heeft LTO Noord concrete plannen om in de komende jaren forse stappen te zetten in onderwaterdrainage, in publiek-private samenwerking. Boeren zijn bereid mee te investeren, zoals bij de samenwerking met waterschap De Stichtse Rijnlanden.

LTO VERBINDT

LTO Noord neemt graag het voortouw. In het najaar van 2019 worden drie werkbijeenkomsten georganiseerd in de belangrijkste veenweidegebieden in Nederland, waarin we samen met de genoemde partijen op zoek gaan naar de beste aanpak per gebied.

BEWEZEN SAMENWERKINGSINSTRUMENT

Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) is een bewezen instrument om in samenwerking tot oplossingen te komen. In het DAW zijn het agrarisch bedrijfsleven, waterbeheerders en overheden samen aan de slag om enerzijds nationale en regionale wateropgaven en anderzijds een economisch sterkere land- en tuinbouw

hand in hand te realiseren. De gezamenlijke aanpak richt zich op de waterkwaliteit, de waterkwantiteit en de economische versterking van de landbouw. Het biedt een alternatief voor onnodig knellende en belemmerende wet- en regelgeving. Dit model kan ook worden toegepast op de veenweideproblematiek.

LTO Nederland

Bezuidenhoutseweg 105-113
2594 AC Den Haag

☎ +31 (0)70 338 2700

🌐 www.lto.nl

✉ secretariaat@lto.nl

🐦 @ltonederland

Praat mee via #investeerinveenweide

LTO Noord

Zwartewaterallee 14
8031 DX Zwolle

☎ +31 (0)88 888 6666

🌐 www.ltonoord.nl

✉ info@ltonoord.nl

🐦 @ltonoord

Praat mee via #investeerinveenweide

COLOFON

Juni 2019 Tekst: LTO Nederland; LTO Noord Eindredactie: Wytse Sonnema en Laura Oosterbroek

Vormgeving: Janita van Dijk

Fotografie: Ida Hylkema; Nieuwe Oogst; eigen foto's